

La mort del poeta perfeccionista i sorneguer

Sols tenia un llibre publicat, conseqüència del seu perfeccionisme, però el predicament del poeta Josep Bonet, inclòs en la mítica antologia 'Carn fresca', era ben gran. Un càncer se l'emportava dimecres passat, a 68 anys, abans de fer emergir l'obra que no havia mostrat i que molts li reclamaven.

Per Xavier Aliaga / @xavialiaga

Era Josep Bonet Segura, nascut a Almoines (la Safor) i criat a Callosa d'en Sarrià (Marina Baixa), un poeta amb aura, un membre de l'estirp dels escriptors amb obra publicada escassa, però amb un fort predicament entre el gremi. Fins al punt que malgrat deixar un llegat públic escadusser, el seu nom estarà associat per sempre a un moment decisiu de la trajectòria literària del País Valencià en el segle XX, quan tota una generació d'escriptors i escriptores van desfer-se de les cotilles i limitacions del franquisme per fer una literatura de qualitat en la nostra llengua. Un procés que va començar amb el dictador encara viu.

Pel que fa a la poesia, aquest moviment va quedar reflectit en una antologia fonamental impulsada per Manuel Sanchis Guarnier i editada per l'Estel, *Carn fresca. Poesia jove del País Valencià*, del 1974, amb Amadeu Fabregat com a antòlogador. Aquest volum, reeditat per Perifèric el 2015, té una primera part dedicada a autors influïts pel realisme, com Domènec Canet, Jesús Huguet o Josep Lozano. El segon bloc, però, contenia un grapat de poetes amb una visió renovadora pel que fa a les temàtiques i possibilitats expressives de la poesia.

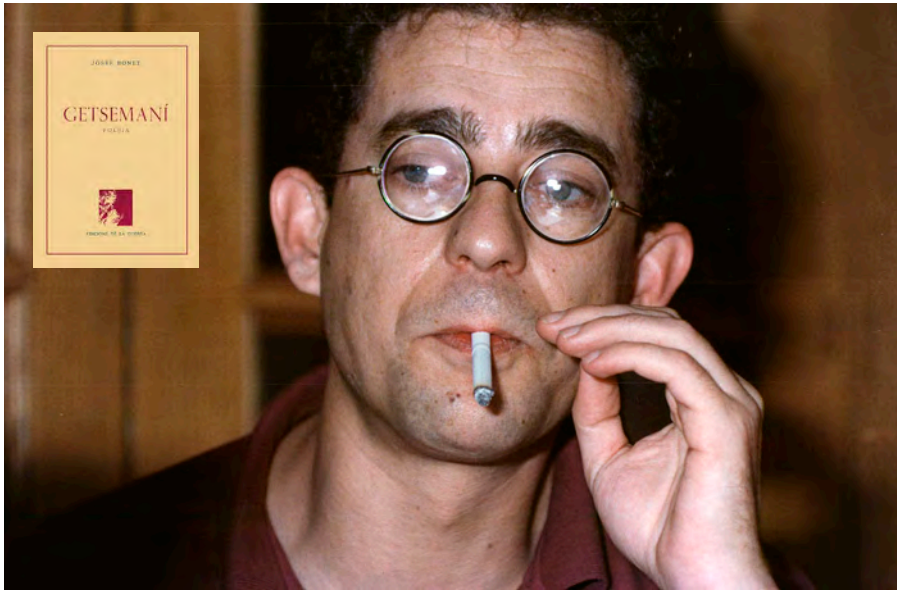
Noms com els de Josep Piera, Rafael Ventura-Melià, Joan Navarro o Salvador Jàfer. Josep Bonet també s'inclouia en aquest grup.

Navarro i Jàfer, guanyador i finalista del primer Premi Vicent Andrés Estellés dels Octubre, el 1973, són la punta de llança d'aquesta generació poètica, però aviat van prenent posicions la resta de membres. Bonet, un poeta exhaustiu i consciencios, amb un punt d'inseguretat, diuen aquells que el van conèixer, publica el seu primer i únic poemari, *Getsemani*, en el número 3 de la revista *L'Espill*, l'any 1979. Poemes que triguen quasi una època en adoptar forma de llibre, el 1987, en Edicions de la Guerra. Mai no va tornar a publicar un altre volum. Per voluntat pròpia, el segell Edicions del Buc portava molt de temps perseguint Bonet per editar un poemari seu. El projecte no es va materialitzar.

Els seus últims versos publicats estan en una altra antologia, el volum II de *Gandia, capital literària* (2018), la iniciativa dels editors Juli Capilla i Mercè Climent (Lletra Impresa) per bastir una panoràmica dels autors vinculats a la Safor. La tria de Bonet incloïa "Mare de Déu d'agost", un sonet publicat en un llibre d'homenatge al poeta Marc Granell. La resta eren composicions inèdites, llargament digerides pel seu autor, d'una perfecció formal aclaparadora. "Veig com he estat el temps de l'afonia, / anys de carrer mullat, calaix eixut, / xuplant una palleta adormidora, / a redolons pel país bonyegat / sense perdó. Platges té la raó / que s'hi cova l'ocell que la devora: / coneixement sense compassió", llegim en el poema "Tarot".

"El seu nom potser no diga gran cosa a la majoria de joves escriptors valencians ni als lectors de poesia en general, entre altres raons perquè ell mateix va decidir, fa molts anys, renunciar a la vida literària pública, i inclús a publicar d'una manera constant", explicava en una nota el Consell Valencià de Cultura, institució en la qual va exercir durant molts anys de traductor. Es pot dir, fins i tot, que Bonet no es considerava escriptor, però els amics aclareixen que ell continuava escrivint.

Navarro, Jàfer i Bonet es van conèixer en la Facultat de Filosofia, en moments de convulsió cultural i militància política, en el cas del poeta nascut a Almoines, en Germania Socialista. L'obsessió principal del grup, amb tot, eren les lletres. "Josep era el que més sabia, el que més traça d'escriptor tenia i el que més assimilava les lectures que feia. Però era molt perfeccionista, un poeta de cocció lentíssima. Per això, sols va publicar aquell llibre", diu Navar-

Josep Bonet, en una fotografia de la dècada del 1980. Al costat, la coberta del seu únic llibre, *Getsemaní*.

ro en referència a *Getsemaní*, un poema-ri que Bonet dedica a son pare. Un volum sobre el patiment que mostrava una “profunda assimilació” de la lectura de poetes com T. S. Eliot o Pere Gimferrer.

“En part era un tema d’autoexigència i, en part, Josep era una persona molt pudorosa. Tenia por de fracassar o de fer-ho malament. I això el feia retenir molt la seua obra. Però segur que té coses inèdites”, explica Jàfer. Bonet assegurava que escrivia tots els dies, però els seus versos acabaven en ocasions en edicions informals per als amics. *Getsemaní*, un llibre que havia tingut una acollida molt bona, des de ja mateix un volum de culte, era com una mena de llosa. No en publicaria un altre si no era capaç d’anar més enllà.

Aquesta manera d’abordar la literatura contrastava amb el tarannà de Bonet, “una persona molt afable, a qui li agradava molt fer bromes i riure”, conta Jàfer. “Era un home molt sorneguer, amb molt de sentit de l’humor. I tenia un somriure preciós”, confirma l’escriptora Fina Cardona, amiga de Bonet. “Era un somriure molt cinematogràfic, entremaliat, com de Nouvelle Vague passada per la Safor”, abunda Cardona de manera molt gràfica. “Era un poeta autista, una mica com jo, no li agradava fer *bolos* poètics. A banda d’això, era un poeta menys recargolat que Jàfer i Navarro”, relata l’amiga de Bonet. També recorda que l’autor de *Getsemaní*, com Navarro, parlava un català preciós.

Bonet estava divorciat. L’any 2003 va tornar a la Safor, a Oliva, per tornar-se a casar en recuperar la relació amb l’autèn-

tic amor de la seua vida, un fet que li va servir per reviscolar personalment, contenen. El càncer, tanmateix, va tallar el que podria haver estat un retorn literari molt esperat. Jàfer assegura que Bonet “volia

publicar i tornar, però en els darrers mis-satges tenia la sensació que el temps se li anava sense poder fer-ho”. En el calaix, un projecte per fer un llibre de haikus il-lustrat per la seua filla Lola, artista plàstica. També tenia alguns versos en castellà, publicats en un web de Nicaragua, fruit dels viatges que feia a aquell país. “És una gran pèrdua perquè podia haver fet molt més”, reblla Jàfer. L’esperança, apunta Navarro, és poder recuperar l’obra i donar-la a conèixer.

“Quan tornaràs des del fons del teu oi, / voldràs morir anant-hi, com l’heroi? / o saps matar rebent, com mata Déu?”, escriu a “Matador”. Josep Bonet, poeta, se’n va anar com un heroi. L’heroi quasi anò-nim d’una cultura petita. ●

OBRA COMPLETA
VI
Nova edició, revisada

Vicent Andrés Estellés

<i>Cant temporal</i>	<i>Elegia</i>
<i>Palres de foc</i>	<i>L'amant</i>
<i>Progrés de la llum</i>	<i>Escrís del castell</i>
<i>Vida secreta</i>	<i>Molí de l'any</i>
<i>Part de la Mota</i>	<i>Estams de la pols</i>
<i>Et porta un record, avui que et cases</i>	<i>Els ferres del poema</i>
<i>Divina comèdia</i>	<i>De quan Joan Forner i l'Estellés</i>

Edició d'Oviedo

34

OBRA COMPLETA
Vicent Andrés Estellés. Volum VI
Edició i revisió a cura de Jordi Oviedo i Vicent Salvador

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat